

1 верасня ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі ўрачыста адкрыўся Музей кнігі. Унікальныя з унікальных кніжныя помнікі, больш за 400, былі прадстаўлены першым наведвальнікам.

Пачынае экспазіцыю музея Евангелле напразтольнае Пятра Мсціслаўца, якое ў 1575 г. пабачыла свет у Вільні — шэдэўр друкарскага мастацтва. За ім вабяць падысці папюбавацца сакавітым: коперамі арнаментаў стараверскія рукапісныя кнігі.

Цікавая гісторыя "Паморскага скрутка", набытага бібліятэкай у 1997 г. Гэты стараабрадскі ілюмінаваны рукапіс вядомы толькі ў двух экзэмплярах, другі знаходзіцца ў расійскага бібліяфіла. "Павучэнні каратка ад Боскага Пісання" былі нанесены на стужку з лляной тканіны, скручаную ў рупон. Супрацоўнікі аддзела кнігазнаўства высветлілі, што "Паморскі скрутак" бытаваў у Сібіры, адтуль трапіў на Браншчыну, а пасля на Іомельшчыну, дзе і быў набыты Нацыянальнай бібліятэкай у прыватнага ўладальніка.

"Радзівілінна" XVI—XVIII стст. — частка бібліятэкі ардынацыі Нясвіжскай. Па су-

Карлік і веліканы

седстве — усходнія рукапісы-кітабы з калекцыі князя Паскевіча. Далей — выданні знакамітых друкарскіх дамоў Еўропы. Але, пэўна, з асаблівай пашанай будуць падводзіць экскурсаводы гасцей да вітрыны, дзе знаходзяцца кнігі Бібліі Францыска Скарыны — перліна Нацыянальнай бібліятэкі.

У музеі сабраны выданні, мабыць, з усіх беларускіх друкарняў: з брэсцкай Мікалая Радзівіла Чорнага, з Нясвіжскай, Полацкай, Куцэінскай, Супрасльскай, Гродзенскай, Магілёўскай. Ёсць нават адзіная вядомая кніга з друкарні Мураванай Ашмянкі — палемічны твор кальвінскага прапаведніка Салінарыюса "Цэнзура" 1615 г.

Старадрукі маюць свае "сакральныя" назвы, вядомыя спецыялістам-кнігазнаўцам. Інкунабулы — першадрукі XV стагоддзя, папэатыпы — выданні 1501—1550 гг. Але наставе чарга знаёміцца з калекцыяй кніг Пятроўскай эпохі (1708—1725 гг.), з выданнямі рускага грамадзянскага друку XVIII ст.

Асаблівае месца ў музеі займаюць кні-

Экскурсію па Музеі кнігі вядзе Н.Марцінкевіч.

гі з аўтаграфамі беларускіх і замежных аўтараў. Бісерны каліграфічны почырк Максіма Багдановіча цалкам адпавядаў яго вытанчанай натуре. Крыху расплыўся чарніла на радках Якуба Коласа. Марына Цвятаева напісала на адвароце тытульнага аркуша сваёй кнігі верш на французскай мове. Але адкуль тут аўтаграф Сальвадора

Далі?! Гэта была абсалютная нечаканасць для карэспандэнтаў "К", якія рыхтавалі рэпартаж з Музея кнігі яшчэ напярэдні яго адкрыцця. Але няхай у экспазіцыі застаюцца свае маленькія таямніцы.

Загадчыца аддзела музейнай і экспазіцыйнай дзейнасці Нацыянальнай бібліятэкі Наталля Марцінкевіч паказала нам самую мініяцюрную кніжачку "Чудо из чудес". Вось сапраўды трапная назва! Памеры гэтага "чуда" — прыкладна сантыметр на сантыметр, але змест важкі: выказванні вядомых рускіх пісьменнікаў аб літаратуры на адной са старонак — выразны профіль Пушкіна. Разнастайнасць свету кніг асабліва ўражае, калі супаставіць кніжку-мапышку з Царкоўным уставам 1610 года — таўшчэзным фаліянтам вагой 16,5 кілаграмаў.

Асобна паказаны прадметы, знойдзеныя між кніжных старонак. Гэта пераважна пажоўклія чорна-белыя паштоўкі і фотакарткі. А побач з "Полным собранием о навигации" 1748 г. ляжыць напісаны сажай піст, некалі ўкладзены туды, мабыць, сынам яго аўтаркі — Ганны Нязнававай. У сваім пасланні яна наракае дзецям, што зусім забылі пісаць бацькам.

Як патлумачыла Н.Марцінкевіч, экспазіцыя забяспечана спецыяльным нямецкім абсталяваннем, якое падтрымлівае аптымальны для рарытэтных кніг тэмпературна-вільготнасны рэжым. Аднак старадрукам шкодзіць нават штучнае асвятленне, таму на вітрынах яны будуць красавацца месяц-другі, потым адправяцца ў змрок кнігасховішча, а іх месца зоймуць іншыя, не менш каштоўныя і цікавыя публіцы экспанаты. Балазе фонд

аддзела кнігазнаўства, які раней называўся аддзелам рэдкіх кніг і рукапісаў, налічвае больш за 70 тысяч адзінак. У экспазіцыі знойдзе адлюстраванне і гісторыя Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

Святлана
ІШЧАНКА
Фота
Андрэя
СПРЫНЧАНА

